

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/120/106/94

„PARTNERSTWO DLA POKOJU” I PRZYSTĄPIENIE POLSKI DO NATO

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Wraz z rozwiązaniem Układu Warszawskiego wypłynął problem określenia miejsca Polski w nowej sytuacji międzynarodowej i zabezpieczenia odzyskanej niepodległości państwa. Pojawiło się dążenie do osiągnięcia tych celów przez przystąpienie do sojuszu obronnego państw NATO. Koncepcja ta, jak wiadomo, spotkała się z różnorakim przyjęciem zarówno na Wschodzie, jak i na Zachodzie.

Obecnie zrealizowano już zaproponowany przez Zachód projekt zagwarantowania ładu w naszej części Europy w postaci programu "Partnerstwo dla pokoju" - obejmującego współpracę z NATO państw byłego Układu Warszawskiego łącznie z Rosją.

Jak kształtowała się opinia społeczeństwa polskiego o poruszonych tu kwestiach¹?

Tabela 1

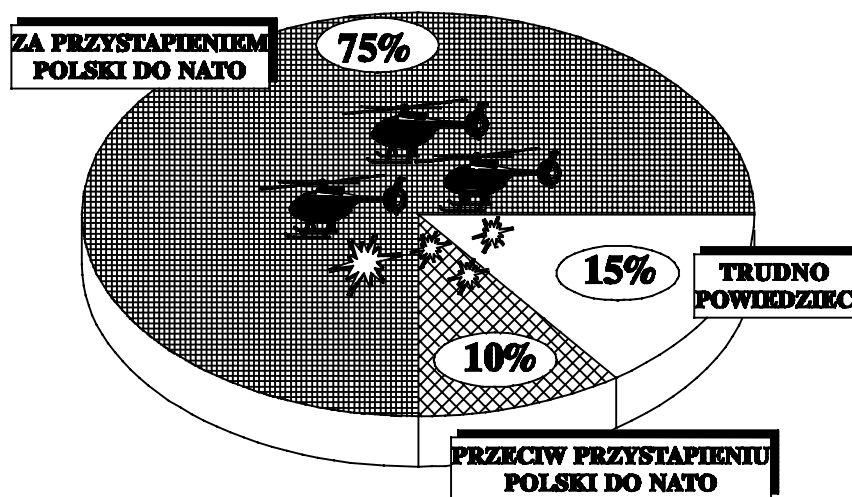
w procentach

Jaka polityka jest obecnie najkorzystniejsza dla zapewnienia bezpieczeństwa Polski?	Data badania				
	V '92	VI '93	XI '93	I '94	VI '94
Niewchodzenie w żadne sojusze wojskowe, pozostanie krajem neutralnym	35	14	20	22	18
Staranie się o przyjęcie do NATO	35	57	53	55	61
Inne rozwiązania	9	10	7	7	6
Trudno powiedzieć	21	19	20	16	15

W początkowym okresie, gdy rozpoczęły się dyskusje nad udziałem Polski w programie współpracy wojskowej NATO, zdania na ten temat były podzielone. Taka sama część badanych (około jednej trzeciej) uważała za najkorzystniejszą dla Polski zwiążanie się z NATO, jak i niewchodzenie w żadne sojusze. Jednak już w połowie ubiegłego roku wyraźna większość opowiedziała się za wejściem Polski do NATO. Obecnie opcja ta jeszcze zwiększyła przewagę nad zwolennikami innych rozwiązań i uważana jest za **najkorzystniejszą** dla Polski przez prawie dwie trzecie badanych. W sumie **akceptuje** ją jeszcze więcej, bo trzy czwarte respondentów.

¹ Badanie "Świat wokół nas" (7) zrealizowano w dniach 23-27 czerwca '94 na 1157-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. GDYBY W POLSCE ODBYWAŁO SIĘ REFERENDUM W SPRAWIE PRZYSTĄPIENIA POLSKI DO NATO, TO CZY GŁOSOWAŁ(A) BY PAN(I) ZA PRZYSTĄPIENIEM POLSKI DO NATO:

Warto dodać, że rozkład odpowiedzi na pytanie o stanowisko w razie referendum w sprawie przystąpienia do Unii Europejskiej był niemal identyczny.

Przystąpienie Polski do NATO ma stosunkowo mniej zwolenników wśród osób o poglądach lewicowych niż prawicowych, ale i wśród sympatyków lewicy najczęściej jest tych, którzy w głosowaniu wyraziliby zgodę na akces do NATO oraz tych, którzy uważają to rozwiązanie za najkorzystniejsze dla Polski.

Należy podkreślić, że opowiedzenie się za przystąpieniem Polski do NATO nie wiąże się bezpośrednio z poczuciem zagrożenia niepodległości. Zarówno ci, którzy takie niebezpieczeństwo dostrzegają, jak i ci, zdaniem których niepodległość Polski nie jest w tej chwili zagrożona - w równym stopniu deklarują poparcie dla idei wstąpienia Polski do NATO.

Tablela 2

w procentach

Czy w ewentualnym referendum głosował(a)by Pan(i) :	Uważa, że zagrożenie dla niepodległości		
	istnieje	nie istnieje	trudno powiedzieć
- za przystąpieniem Polski do NATO	78	77	58
- przeciw przystąpieniu Polski do NATO	10	11	5
Trudno powiedzieć	12	12	37

Systematycznie, choć powoli, rośnie odsetek osób wyrażających przekonanie, że w razie zagrożenia niepodległości Polska może liczyć na pomoc Zachodu.

Tablela 3

w procentach

Czy Polska może liczyć na pomoc Zachodu?	Data badania		
	Listopad '93	Styczeń '94	Czerwiec '94
Tak	29	32	40
Nie	47	52	45
Trudno powiedzieć	24	16	15

Przeświadczenie to jest dość charakterystycznie zróżnicowane - rzadziej wyrażają je osoby powyżej 45 roku życia, które osobiście bądź z relacji dorosłych mogły się zapoznać z polityką zachodnich sojuszników wobec Polski w czasie II wojny światowej.

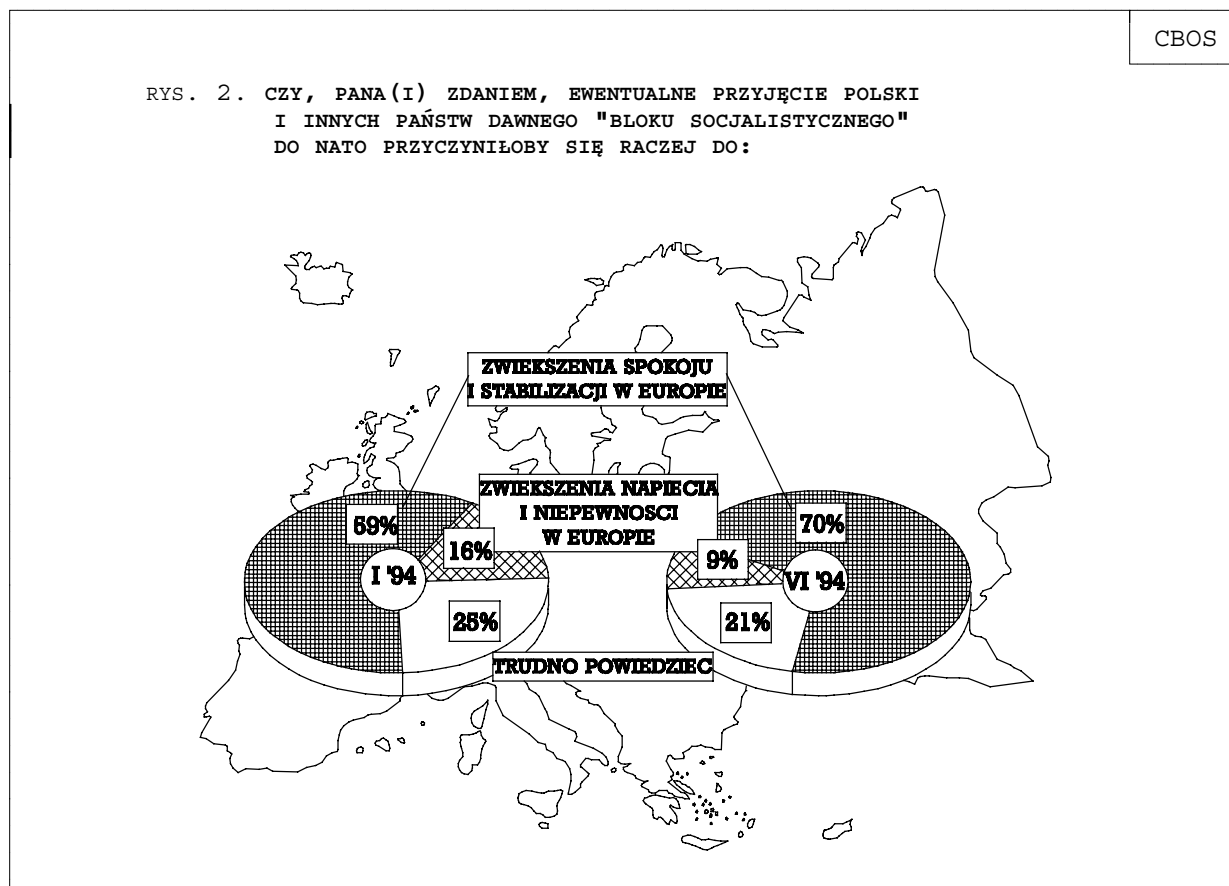
Obawa przed dążeniem Rosji do odbudowy swego imperium również nie różnicuje stanowiska w sprawie przystąpienia do NATO.

Tabela 4

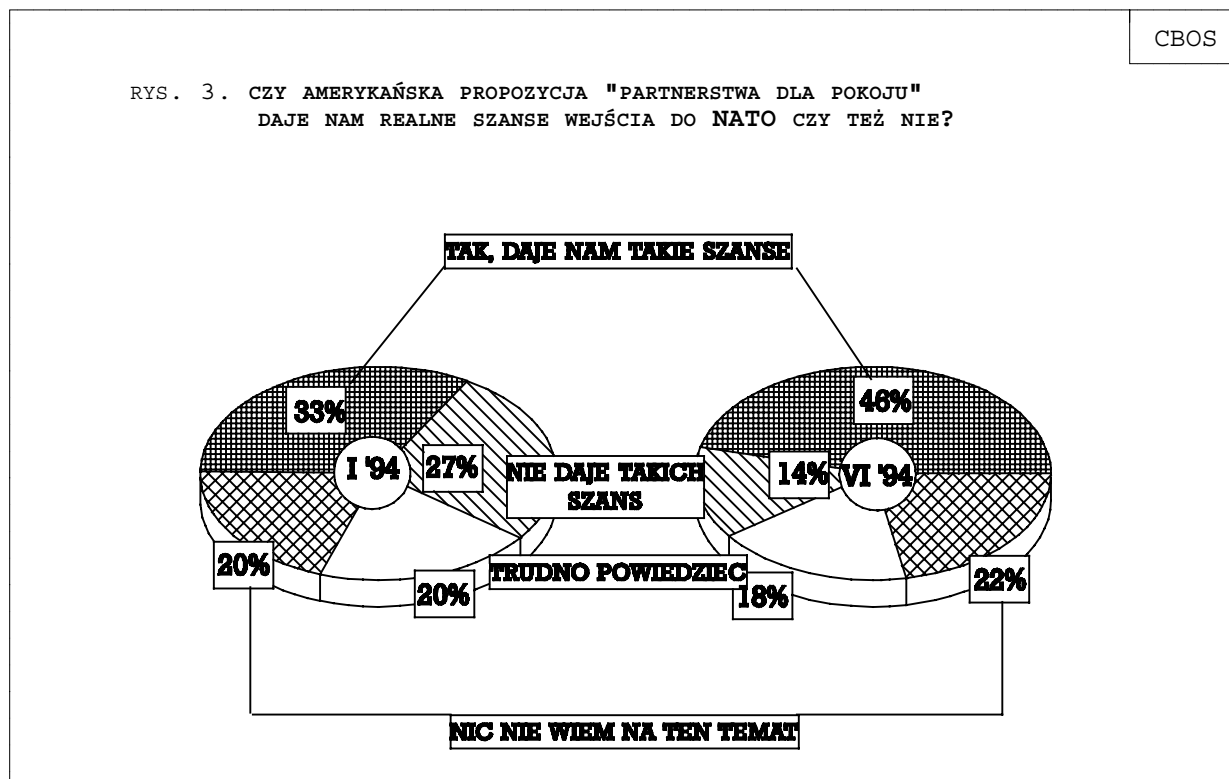
w procentach

Czy w ewentualnym referendum głosował(a)by Pan(i) :	Czy uważa Pan(i), że Rosja będzie dążyć do odbudowy imperium?		
	tak	nie	trudno powiedzieć
- za przystąpieniem Polski do NATO	78	79	64
- przeciw przystąpieniu Polski do NATO	12	9	6
Trudno powiedzieć	10	12	30

Zdaniem większości badanych, przyjęcie Polski i innych krajów dawnego bloku socjalistycznego do NATO przyczyniłoby się do zwiększenia spokoju i stabilizacji w Europie. W ciągu minionego półrocza opinia taka znacznie się umocniła.

Polska jako pierwsza podpisała akces do "Partnerstwa dla pokoju". Interesowało nas, jak traktowana jest ta inicjatywa.

W ciągu półrocza, w którym nowa idea przybrała konkretny kształt, wzrosło przekonanie respondentów, że "Partnerstwo dla pokoju" jest "przedstonkiem do NATO".

W trakcie negocjacji w sprawie przystąpienia Rosji do "Partnerstwa dla pokoju" wiele mówiono o roli, jaką ma ona odgrywać w tym programie. Najwięcej kontrowersji budziła kwestia, czy jej uprawnienia będą większe niż pozostałych "partnerów" z Europy Środkowo-Wschodniej. Według 15% badanych, uzasadnione jest stanowisko, aby głos Rosji miał większe znaczenie niż krajów byłego bloku socjalistycznego. Przeciwnego zdania jest 61% ankietowanych, a 24% nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie.

Równocześnie spadł nieco w stosunku do stycznia '94 odsetek badanych, dopuszczających możliwość porozumiewania się państw NATO z Rosją w sprawach Polski "poza naszymi plecami". Stanowią oni jednak nadal połowę respondentów.

Tabela 5

w procentach

Czy uważa Pan(i) za możliwe, że państwa NATO porozumiewają się z Rosją w sprawach Polski poza jej plecami?	Data badania		
	listopad '93	styczeń '94	czerwiec '94
Tak	52	57	50
Nie	20	19	26
Trudno powiedzieć	28	24	24

Na podstawie odpowiedzi na pytania, czy Polska może liczyć na pomoc Zachodu i czy uważa za możliwe, że państwa NATO porozumiewają się z Rosją "poza plecami Polski", wyróżniliśmy grupę osób konsekwentnie wyrażających zaufanie do Zachodu (odpowiedź twierdząca na pierwsze z wymienionych pytań i przecząca na drugie) oraz konsekwentnie nieufnych. Od jesieni ubiegłego roku, to jest od czasu zintensyfikowania rozmów w sprawie przystąpienia Polski do NATO, proporcje tych grup kształtowały się następująco:

Tabela 6

w procentach

Postawa wobec Zachodu	Data badania		
	listopad '93	styczeń '94	czerwiec '94
Zaufanie	10	11	14
Nieufność	30	37	27
Brak konsekwencji	60	52	59

Brak zaufania do Zachodu największy był wówczas, gdy zamiast akceptacji przystąpienia Polski do NATO Stany Zjednoczone wysunęły inicjatywę "Partnerstwa dla pokoju". Obecnie nieufność ta zmalała. Wyrażają ją najczęściej osoby o poglądach lewicowych, w wieku 45 -64 lata. Jest ona tym większa, im wyższe wykształcenie badanych.

Tabela 7

w procentach

Postawa wobec Zachodu	Czy "Partnerstwo dla pokoju" daje szansę wejścia do NATO?			
	tak	nie	trudno powiedzieć	nie wiem nic
Zaufanie	63	7	18	12
Nieufność	36	30	15	19
Brak konsekwencji	47	9	19	25

Osoby nieufne - znacznie częściej niż pozostali respondenci - przekonane są, że "Partnerstwo dla pokoju" nie daje szans na wejście do NATO.

W ciągu ostatniego roku umocniło się przeświadczenie, że najlepszym sposobem zapewnienia Polsce bezpieczeństwa jest akces do NATO. Występuje ono niezależnie od poczucia zagrożenia niepodległości kraju i oceny imperialnych dążeń Rosji.

Od stycznia '94 wzrosło przekonanie, że "Partnerstwo dla pokoju" jest drogą do NATO.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Jaka polityka jest obecnie, Pana(i) zdaniem, najkorzystniejsza dla zapewnienia bezpieczeństwa Polski? 1 - Niewchodzenie w żadne sojusze wojskowe, pozostanie krajem neutralnym; 2 - Staranie się o przyjęcie do NATO; 3 - Inne rozwiązania;

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	61	6	15	1151
Płeć					
Mężczyźni	18	66	9	7	499
Kobiety	18	58	4	20	653
Wiek					
do 24 lat	16	65	6	13	141
25-34	16	76	3	5	166
35-44	21	64	5	10	280
45-54	18	64	7	11	195
55-64	16	54	8	22	164
65 lat i więcej	17	47	9	28	204
Miejsce zamieszkania					
Wieś	17	61	5	17	438
Miasto do 20 tys.	23	59	2	16	124
od 21 do 100 tys.	17	63	6	14	211
101-500 tys.	14	65	9	12	215
501 tys. i więcej mieszk.	23	57	8	11	162
Region					
Północny	15	62	4	19	155
Zachodni	25	60	6	10	121
Środkowo-zachodni	18	64	8	11	173
Środkowy	18	54	8	20	208
Wschodni	18	58	6	19	111
Południowo-wschodni	17	67	4	12	182
Południowo-zachodni	16	63	7	14	203
Wykształcenie					
Podstawowe	19	52	5	25	423
Zasadnicze zawodowe	14	70	5	11	293
Średnie	19	65	7	9	356
Wyższe	18	62	16	4	79
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	20	69	7	5	61
Prac.umysł.niż.szczebla	17	72	5	6	103
Pracownicy fiz.-umysł.	16	71	2	11	66
Robotnicy wykwalifikowani	21	69	5	5	111
Robotnicy niewykwalifik.	21	64	5	15	72
Rolnicy	18	62	5	15	81
Prywatni przedsiębiorcy	19	72	2	6	43
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	16	52	9	22	401
Uczniowie i studenci	18	61	4	18	55
Bezrobotni	19	58	8	14	85
Gospodynie domowe i inni	21	60	6	13	68
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 750 tys.zł	22	53	6	20	167
750 tys. - 1249 tys.	18	63	6	14	261
1250 tys. - 1749 tys.	15	67	3	15	217
1750 tys. - 2249 tys.	19	62	4	14	204
2250 tys. i powyżej	15	62	10	13	274
Ocena własnych war. mater.					
Złe	18	60	5	17	543
Średnie	19	59	7	15	423
Dobre	16	69	7	8	185
Zainteresowanie polityką					
Duże	16	68	12	4	119
Średnie	18	70	6	6	444
Małe lub żadne	18	53	5	24	589
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	12	49	8	30	51
Raz w tygodniu	17	64	4	15	681
Kilka razy w roku	19	61	7	14	271
W ogóle nie uczestniczy	20	53	15	12	146
Poglądy polityczne					
Lewica	23	57	10	10	241
Centrum	19	67	5	8	343
Prawica	16	72	9	3	192
Trudno powiedzieć	14	54	3	29	375

Tabela 2. Gdyby w Polsce odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do NATO, to czy głosował(a)by Pan(i): 1 - za przystąpieniem Polski do NATO; 2 - przeciw przystąpieniu Polski do NATO (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	75	10	15	1156
Płeć				
Mężczyźni	78	13	9	499
Kobiety	73	8	19	658
Wiek				
do 24 lat	77	10	13	141
25-34	79	11	9	166
35-44	76	13	11	283
45-54	74	11	15	195
55-64	82	4	14	164
65 lat i więcej	65	10	25	206
Miejsce zamieszkania				
Wieś	73	11	17	439
Miasto do 20 tys.	72	11	17	126
od 21 do 100 tys.	77	8	15	211
101-500 tys.	81	11	8	218
501 tys. i więcej mieszk.	75	9	15	162
Region				
Północny	79	11	10	158
Zachodni	73	15	13	121
Środkowozachodni	71	11	18	173
Środkowy	73	8	18	208
Wschodni	72	11	17	111
Południowo-wschodni	79	10	11	182
Południowo-zachodni	77	8	14	204
Wykształcenie				
Podstawowe	69	10	20	426
Zasadnicze zawodowe	81	8	11	293
Średnie	77	9	14	358
Wyższe	76	23	1	79
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	75	18	7	61
Prac.umysł.niż.szczębla	82	7	11	103
Pracownicy fiz.- umysł.	80	9	11	67
Robotnicy wykwalifikowani	79	11	10	111
Robotnicy niewykwalifik.	70	14	17	72
Rolnicy	72	16	12	81
Prywatni przedsiębiorcy	87	4	9	43
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	72	8	19	401
Uczniowie i studenci	76	5	19	55
Bezrobotni	78	13	10	87
Gospodynie domowe i inni	72	13	15	69
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys. zł	69	14	17	167
750 tys. - 1249 tys.	73	12	15	263
1250 tys. - 1749 tys.	82	8	11	217
1750 tys. - 2249 tys.	75	11	15	206
2250 tys. i powyżej	78	9	13	275
Ocena własnych war. mater.				
Złe	74	11	15	546
Średnie	75	10	15	423
Dobre	79	9	12	187
Zainteresowanie polityką				
Duże	80	12	8	119
Średnie	81	10	10	446
Małe lub żadne	70	10	20	592
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	72	5	24	51
Raz w tygodniu	77	9	14	683
Kilka razy w roku	77	11	12	272
W ogóle nie uczestniczy	67	15	18	148
Poglądy polityczne				
Lewica	72	16	12	241
Centrum	78	13	9	344
Prawica	87	6	7	194
Trudno powiedzieć	69	6	25	377

Tabela 3. Postawa wobec Zachodu:

(%)

	Zaufanie	Nieufność	Brak konsekwencji	Liczba osób
Ogółem	14	27	59	1157
Płeć				
Mężczyźni	15	31	54	499
Kobiety	13	24	63	658
Wiek				
do 24 lat	15	18	67	141
25-34	17	23	61	166
35-44	18	27	55	283
45-54	9	36	55	195
55-64	8	33	59	164
65 lat i więcej	14	23	62	206
Miejsce zamieszkania				
Wieś	12	25	63	439
Miasto do 20 tys.	14	31	55	126
od 21 do 100 tys.	13	33	54	211
101-500 tys.	18	25	58	218
501 tys. i więcej mieszk.	15	26	59	162
Region				
Północny	18	29	53	158
Zachodni	9	29	62	121
Środkowozachodni	16	29	55	173
Środkowy	18	24	58	208
Wschodni	10	22	68	111
Południowo-wschodni	10	33	57	183
Południowo-zachodni	14	23	63	204
Wykształcenie				
Podstawowe	13	23	64	426
Zasadnicze zawodowe	15	26	59	293
Średnie	15	30	55	359
Wyższe	8	42	50	79
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	10	41	49	61
Prac. umysł. niż. szczebla	12	29	59	103
Pracownicy fiz. - umysł.	16	23	60	67
Robotnicy wykwalifikowani	16	23	61	111
Robotnicy niewykwalifik.	13	21	66	72
Rolnicy	14	29	57	81
Prywatni przedsiębiorcy	30	25	45	44
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	12	29	59	401
Uczniowie i studenci	8	21	71	55
Bezrobotni	22	25	53	87
Gospodynie domowe i inni	11	27	62	69
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys. zł.	8	25	66	167
750 tys. - 1249 tys.	15	28	57	263
1250 tys. - 1749 tys.	14	24	62	218
1750 tys. - 2249 tys.	13	30	57	206
2250 tys. i powyżej	17	26	57	275
Ocena własnych war. mater.				
Złe	12	31	58	546
Średnie	12	25	62	424
Dobre	24	21	55	187
Zainteresowanie polityką				
Duże	11	39	49	119
Średnie	16	30	54	446
Małe lub żadne	13	23	64	592
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	11	28	61	52
Raz w tygodniu	12	24	63	683
Kilka razy w roku	18	29	53	272
W ogóle nie uczestniczy	14	36	50	148
Poglądy polityczne				
Lewica	10	43	47	241
Centrum	17	29	55	344
Prawica	25	19	56	194
Trudno powiedzieć	8	20	72	378